

TÚLLÉPÉS

AZ AQUILA NEGYEDÉVI FOLYÓIRATA

2021/II. MÁJUS 1.

VALÓDI IGAZSÁGOT LEFEDŐ
MAYA FÁTYLA

HIT ÉS GNÓZIS

EMBER MÍTOSZ ÉS HAGYOMÁNY
HATÁSA ALATT

TIÉD VAGYOK

TÚLLÉPÉS

8. évfolyam 2. szám

Megjelent: 2021. MÁJUS 1.

Az AQUILA katolikus közösség negyedévi folyóirata

A kizárólagos materiális gondolkodáson túllépve: lelkiesség, spirituális kultúra — filozófiai, teológiai, pszichológiai, szociológiai, művészeti és egyéb tudományos megközelítésben.

Megjelenési gyakorisága: Negyedévi folyóirat

A folyóirat régi példányai az archívumban megtalálhatók.

Nemzetközi azonosítószám: HU ISSN 2064-7700

Alapítás ideje: 2014. július 1.

Tartalom

Kedves Olvasóink!	4
VALÓDI IGAZSÁGOT LEFEDŐ MAYA FÁTYLA	6
A maya fátyol fogalmáról, a keleti és nyugati tanokat egységben szemlélő keresztény megközelítés. Élet, fizika, vallás... minden az illúzió tükrében, illetve a háláról, ami kapukat nyit.	
HIT ÉS GNÓZIS	11
Edith Stein, Karl Rahner és Pável Márta írásaiból kiinduló gondolatok a hitről és a tudásról, egyáltalán ezek jelentéséről és viszonyáról.	
EMBER MÍTOSZ és HAGYOMÁNY hatása alatt	15
Az emberben levő ráció és emóció szükséges egyensúlyáról, a mai arány eltolódásáról és annak veszélyeiről, a gyökerek és mítoszok fontosságáról, valamint az Isten felé való odafordulás jelentőségéről.	
TIÉD VAGYOK	20
Istennek átadott élet tükröződése Avilai Szent Teréz verseiben, melyek minket is erre a boldog önátadásra ösztönözhetnek, és amik ebből a mély lelki életből születtek.	
Impresszum	25

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntjük Önöket, s reméljük, hogy sok kellemes, gondolkodással töltött időt szerzünk Önöknek, és idővel egyre több olvasónk lesz. *Elindult a nyolcadik évünk.*

Miért indítottuk el ezt az eleinte negyedévente (majd terveink szerint sűrűbben) megjelenő elektronikus kiadványunkat?

Az ok a kiadó AQUILA Közösség lelkiségéből fakad. Mi 35 éve vagyunk katolikus közösség, mely eddig sokféle működési formációt is létrehozott, és fenn is tart.

Ami a cikkek tartalmára vonatkoztatott igényünk: újszerű, valós értéket hordozó gondolkodás jellemezze, és csakis a végső igazsághoz közelítő, kereső elképzelés érvényesüljön. A cikkekért nem tudunk fizetni, ahogyan az olvasásuk is ingyenes.

Keressük a spirituálisan is korrekt, univerzális szintet jobban megközelítő, teljes körű tudományos gondolkodást, nyitottságot, bátorságot, hogy minél jobban megismerhessük az embert, a földi létet és az univerzumot.

Célunk az emberi kultúra, a tudományos élet kitágított gondolkodás felé való rehabilitációja. Joseph Ratzinger szavaival élve: *„Senki sem állíthatja azt, hogy ő a szó igazi értelmében „tudja”, hogy Isten nem létezik. De felállíthatja azt a hipotézist, hogy nem létezik, s ebből a tételből próbálhatja megmagyarázni az univerzumot.”* (Krisztusra tekintve) Mi azt látjuk, hogy a jelenlegi tudományos élet megnyilvánulásai szinte csak földies, materiális szempontból próbálják megérteni, megélni a világot. Az így (meg)magyarázott földi világ jelenségei nagyon sok esetben — jelenleg még felmérhetetlenül, vagy be nem vallottan — téves következtetésekre vezethetnek. Pl. A világ keletkezésének módja, oka. Vagy az ember megjelenésének ideje, hogy miből és hogyan alakult ki, más bolygókon, más életek keresése, a kizárólagosan szén alapú gondolkodás is nagy hiba stb.

Az AQUILA feladatának tekinti az emberi felfogás horizontjának a felfoghatóság határáig való tágítását, amit szerintünk folyamatosan feszegetni, nyújtani, bővíteni lehet.

K. Jaspers gondolatai: *Az egzisztenciális embernek mindig úton kell lennie, nem merevedhet meg dogmatikus igazságokban (...) mindig nyitva kell állnia és tanulékonnak kell maradnia, készen arra, hogy megvitassa az ellenkező álláspontot, mindig tudatában annak, hogy a vándorló embernek nincs végleges igazsága.* Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 14.2.2. fej., 446.o.

A TÚLLÉPÉS kiadvány a kedves Olvasóktól az elmélyült olvasást várja. Az AQUILA nyitott minden újat hordozó elmére, elfogadjuk és közöljük a beadott cikkeket, ha a Szerkesztő Bizottságunk jóváhagyja.

Minket Istenen kívül senki sem működtet, és szabadok vagyunk mindenféle földi érdektől, nem fogjuk sem politikai, sem semmiféle más érdekből cenzúrázni a beadott cikkeket. A közlés legfontosabb kritériuma elsősorban az, hogy a fenti szellemenben íródott-e a mondandója, megfelel-e ennek a kitágított horizontnak, megfogalmazása és mondandója tekintetében megfelelően igényes-e, hordoz-e logikát, újszerű gondolkodást. Nem számít a szerző vallási és politikai hovatartozása, ha nem támadja az Istenhitünket.

Semmiféle erőltetett, igazi értékeket nem hordozó, plágiumgyanús terméket sem fogadunk el!

Egyéniségek írásai kellenek.

M. Blondel

*Minél többet tud az ember,
minél többje van, minél több ő maga,
annál inkább tudatára ébred annak,
hogy nincs semmije, nem tud semmit,
hogy nem az, amit akar.*

(Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 15.2.2. fejr., 494. o.)

Pável Márta

VALÓDI IGAZSÁGOT LEFEDŐ MAYA FÁTYLA

Aki többet akar tudni, látni, magasabbra kell fellőnie a spirituális rakétáit. Rögtön tisztázzuk, mi a maya. Az idézetekből remélhetőleg rávilágítok arra, amiről írni szeretnék.

<https://hinduizmus.hu/vedikus-filozofia/maya>

„A Védák egyik fontos tanítása az illúzió tana. Az anyagi világ ideiglenes, hol megnyilvánul, hol elpusztul. Eközben az élőlény a májá, az illúzió hatására teljesen átadja magát földi szerepeinek. Az emberi élet elsődleges célja, hogy ráébredjünk valódi lelki mivoltunkra.”

Ezt így a keleti vallások tanítják, de sajnos el kellene fogadni mindenkinek, mert – szerintem – súlyos igazságot hordoz.

Uo.. „A májá a megtévesztés fátyla, mely elvakítja a halandó szemét. Így a maya a világot nem annak valóságában láttatja a szemlélővel.” Uo. Akik erről nem is akarnak tudni, hinni, azoknak az egészről kár beszélni, nem fogják megérteni, nekik ezt tovább olvasni is felesleges. Ugyanis ők még a jó sűrű maya fátylában élnek.

Uo. „Nem tudjuk, kik vagyunk, mért vagyunk itt, és hová távozzunk. Májá hatalma ott ér véget, ahol az Isten előtti meghódolás kezdődik. Egy lelkileg fejlett személyre nem hat az illuzórikus energia.” A HÁLA érzése, ténye kód megfejtő kulcs a mayából való kijáráshoz. Alább bővebben. Uo. „Akik meghódolnak Előttem, azok könnyedén túllépnek illuzórikus energiámon.” (Bhagavad-gítá 7.14.)

Uo. „A maya fátyla szinte láthatatlan, mégis teljes illúzióval fedi be a megtévesztett embert. Lehet valakinek sziklaszilárd meggyőződése egy dologban, miközben a valóság annak éppen az ellenkezője.” S itt a baj, ez az ellentétek, háborúskodások, békétlenségek forrása. Teljesen egyforma mayája – úgy vélem – senkinek sem lehet, mert mi sem vagyunk egyformák.

Katolikus meggyőződésem szerint testvérek vagyunk, mert mindenkiben Isten éltető lelke van. Innentől másként gondolom. Az egy töről fakadó ujjaink sem egyformák. Hiába van éltető lélek mindenkiben ugyanattól a végtelen Istentől, hiába vannak egy szülőpártól, mégis lehetnek teljesen különbözőek már az édes testvérek is. Főleg más maya képzésük lehet, ami eleinte a szülők miatt némileg hasonló, de később a fejlődéssel erősen szelektálódik. A testvérek a születéseik folytán a karma viszonyaik miatt akár erősen lebutítottak is lehetnek, és így különböző rétegű, erősségű mayákat építettek maguknak. Így messze nem azonos az egyik ember a másikkal. Sőt iszonyú különbségek vannak. Láthatjuk azt, amikor azon bosszankodunk, hogy nekünk világos, hogy ez így van, neki, a másik embernek miért nem? Miért hisznek az emberek mást igazságnak, mint ami a mi általunk felfogott igazság? Az ember tele van

a másikat érintő miértekkel. Sok válasz születik, ha az alábbi írást végig gondolják.

Az egyéni mayaképzés mellett van olyan, mikor a hasonló lelkek egybe tömörülve kollektív mayát is alkothatnak, pl. mint itt a Földön az emberek. Vannak megközelítő mayát képző emberek, akik egy-egy csoportot, vallást képeznek, és így erősítik egymást le- vagy felfelé, ki hogyan...

Ebből is vannak kijáratok azoknak, akik felébredtek és így már a kollektív tévedést akarják legyőzni. De ez sajnos fordítva is működik, s harcolnak érte bármi áron igazságuk vélt birtokában. (lásd. vallásháborúk stb.) Sokszor azon is elképedhetünk, miért történnek elfogadhatónak vélt csodák bizonyos szektákban. Sose értettem, hogy ha az ő istenképük – az én tudásom, tanulmányaim, hitem alapján – téves, nem valós, akkor miért történnek csodák. Ez megmagyarázza azt, hogyha ők egy kollektív, a szektában egymást erősítő maya istenképet alkotnak, s azt nagyon igaznak vélik, akkor nekik az működik.

Amikor azt mondjuk, hogy egy igazság van, az Isten igazsága, az igaz, de ismeri-e valaki teljesen, mi az Isten igazsága?

Mindenkinek külön-külön a maga szintjén igaza van, mert ő azt hiszi, azt valósítja meg, az az igazság az ő igazsága. Az egy más dolog, hogy ez az igazság nem passzol össze az összes többi igazságával. Ilyenkor mindenki arról van meggyőződve, hogy a másik téved. Ettől viszont még lehet mondani azt, hogy egy kollektív mayában élünk, ahol durván megegyeztünk egy kollektív maya illúzióban alkotott törvényekben. Például abban, hogy asztalnak hívjuk az asztalt, vagy hogy alkottunk magunknak jogrendszert, és kötelezővé tesszük a társdalom tagjaira nézve, innentől írásban rögzített az, miért és mivel büntethető az eltérően viselkedő egyén. Ettől még a gondolkodásban jó, ha lehet mozgástér, megosztható az eltérő igazságról alkotott felfogásunk, ami teljesen más, mint a valóság, mert a valóság Istennél van, és ahhoz ki kellene „mennni” Hozzá! Számunkra világosan látszik a megtévesztettség. Igen ám, de ők ezt a mayát alkották maguknak, s ebben nagyon erősen hisznek, s az is meg fog valósulni, mert a maya fátyolképzés erre is kiterjed. Istent alkottak saját képükre, és csodákat is tudnak kreálni az ebben való hitük miatt.

Freud felfogása szerint:¹ *A vallásgyakorlat a megoldás arra, hogy elkerüljük az individuál (egyén) neurózisát. A vallás által a felnőttek saját infantilitásukat (gyermekiességüket) egy egész életre meghosszabbítják. Valamilyen illúzióba való kapaszkodással el lehet kerülni az egyéni neurózist.*

Ismert ez a véleménye, és egy bizonyos, de másfajta értelemzésben némileg igaza is lehet. A maya világban való élet mennyire igazi? Elég meglepő, amit Freud – rövidítve – a fentiekben mond. Az apakép utáni

¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud

vágyódás lehetséges, mert tudatunk/lelkünk Istentől való, így bármit is teszünk, ráirányított lények vagyunk. Nem tudom, hogy az Istenből való kiszakadásunk rögtön együtt járt-e mayaképzéssel, hogy ezt a végtelen hibás tettünket valahogyan csillapítsuk, lefedjük, vagy később alakult ki, még nem tudom.

De ha jól belegondolok, hogy szinte minden tettünk a maya szorításában van, az első lépéseket ebből kifelé megtenni iszonyú nehéz – mert ehhez józanul magamra kellene nézni... –, tán segítség nélkül lehetetlen is lenne. Akkor el kell ismerni, jó kis csapda ez.

Sőt, a kollektív mayaképzéssel mi ezt a maya fátylat egyre jobban körbe tekerjük. Ekkor már az igazságot nem láthatjuk, és nem is tudhatjuk, mi az igazság, és sem azt, hogy rosszul látunk, mert a fátyol eltakar, illúzióba ejt. Alázat kellene, de igen nagy és erős alázat. Szent Pál mondja is, hogy tükör által homályosan látunk. (S így is lehet érteni...)

Belenyúlhatok-e a másik mayájába, tehetném-e ezt? Megpróbálhatom, tán úgy sem sikerül..., vagy sikerülhetne..., pl. ha kollektív maya van pl. az egész emberiségé, akkor egy magát transzcendáló csoportnak is van és lehet hasonló képessége, hogy akkor egymást felfelé segíthetik. Ők itt Isten vonzása miatt a szabad akaratot, amit Isten mindenkinek meghagy, a közös hazamenetel felé való célért átadják. De ellenkezője is lehet, önfelülemelkedés, ahogyan jölesik.

A kettősség bennünk lehet, míg testben vagyunk. Szállhatunk-e fel a valóságos Istenig, közben meg síró Szűz Anya képeket festünk, mert hiszünk abban is, hogy megsegít? Lehetünk-e ennyire kettősek? Igen, ez van, de ha tudjuk, hogy azok vagyunk, ez már haladás. S ha nekünk ezen a szinten ez nyugalmat ad, mert hiszünk benne, így hiszünk benne, akkor rendben? Szerintem igen. De ezek pillanatnyi szintek. Vagy minden lehet – de nem minden hasznos nekem... –, ennyire „sokoldalúak” vagyunk, vagy inkább megfejthetetlenül bonyolultak.

A manipulálhatóság meddig tarthat? Nem hiszek a nevelésben, csak a metszegetésben, aki amilyen fának születik, olyan is marad, aki amilyen mayát alkot magának, olyan-e? Mi segíthetünk-e egymás tévedéseinek feloldásában? Vélem, hogy csak akkor, ha nagyon közeli az illúziónk milyensége, különben aligha, rögtön támadásnak vennénk a másiktól érkező segítséget. Félek, hogy az emberek zöme nem nyitott, így csak minimális mértékben lehetne oszlattatni az illúziójukat.

Mi az igazság?

Biblia Jn 17,17-19 *Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság. Ahogyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a világba: én őértük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal. ...17,25 Igazságos Atyám, a világ nem ismert meg téged, de én megismertelek, és ők is felismerték, hogy te küldtél el engem.*

Nehéz szavak ezek. Kiderül, hogy az igazság tudása mintegy megszentelődés. Mássá lesz az, aki ráismer az igazságra, s Krisztus ezt

is akarta. Isten igazi megismerése vezethet el csak az igazságig. Sajnos sokan azt hiszik, birtokolják ezt az igazságot, de többségükben tévednek. Sokan szubjektíven azt vélik, náluk a bölcsék köve, de nincs. Sajnos – szerintem – senki sem tudhatja, hogy az ő szintje milyen magasan van, maximum remélheti.

Rendben, de ezek után ki lehet abban biztos, hogy tudja, mi az Isten igazsága? Lehet, hogy csak véli. El tudtunk-e jutni emberként Istenig...? Ez egy bizony nagy és alázatra intő kérdés. Ha nem tudtunk felkapaszkodni Istenig, a mi igazságunk sem feltétlenül igaz, csupán /egyre/ finomodott maya.

A földi embereknek ott a 10 parancs, ha valaki gondolkodásban nem jut eddig, vagy ott vannak retorziót alkalmazó jogi törvények, amelyek eligazítják, ha nem születik erkölcsiségében valamennyire igazságosnak, s nem tudja, hogy mit tehet és mit nem. Ez a minimális igazság az egymás közötti élhetőséget biztosítja valamennyire.

A végső isteni igazságot a fátyol fedi, ezért van az, hogy az emberek egymás mellett élnek, és nem értik meg egymásban, miért teheti meg azt a másik, mikor neki evidens, hogy az nem jó. Nehéz elfogadni, hogy mindenki egy másfajta maya világot teremtett magának, egy maya külsőt, maya életkörülményeket és még akár egy maya Istent is. Ez nekik természetes, így igaz, így jó, akár háborúznak is érte. Gondoljunk bele az emberáldozatokba, a vallásháborúkba stb., mindet hittel tették. A maya képükben az lehetett, hogy ez kell az általuk alkotott Istennek, aki emiatt meg is segíti őket.

Hangsúlyozom; mivel az egész élet egy illuzórikus maya, ha az illető nagyon hiszi, meg is történik, amit akar. Sajnos ez így van.

Ismételt kérdésem, tudjuk a másik ember maya képző életét befolyásolni? Ha valaki eljut a Szűz anya spirituális voltaig, formában még látja, ez is maya, mennyire elég, mennyire jó neki? Hát annyira, amennyire hiszi.

Ha eljut Szent János világot átölelő, formátlan, végtelen erejű energiaszintjének ismeretéhez, ez is még nagyon finom maya, de többre elég ez az Isten végtelen igazságához való jutásban. Egy biztos, folyamatosan haladni, fejlődni kell, magunkat egyre szubtilizálni, folyamatosan ki kell bújni az újabb és újabb maya fátylak alól, még akkor is, ha már egészen finomak, tán némileg átlátszóak is lehetnek. Mégis..., mennyire elég ez? Tovább kell menni, mindig tovább. Nincs megállás. Jó a közmondás: jó pap holtig tanul.

Elkeserítő, de jogos kérdés; hol van az, hogy felébred valaki, hol van az, hogy rájön arra, hogy nincs igaza, vagy az igazságtól még nagyon messze van. Hiszem, saját magától nem fogja megtenni az ember, illetve úgy fogja megtenni, hogyha történik vele mondjuk egy bármilyen, de neki valós csoda. A **hálás szív** kinyitja az ég felé a bejáratot, és amennyire hálás, annyira emelkedik, mert kinyílik, repedezik a maya fátyla, beáramlik a valóság, Isten igazsága. Akkor alkothat magának egy másik mayát, egy

sokkal finomabbat. Majd megint történik vele valami, megint HÁLÁS lesz, kinyitja magát, és a hálás szív lesz az, ami egyre magasabbra emeli. S így tud egyre magasabbra jutni, és állandóan átalakul, alkalmassá lesz a végső, Isten igazságának a befogadására. Iszonyú hosszú és munkás út ez.

Az embernek transzcendálni kell magát pl. a mi létsíkunkból a magasabban levő Sasok világába... Na most, bizonyos fokú transzcendencia, ami még a forma világokban működik, az sem teljes, mert ott is van valamiféle forma, s az már maya is. De ha a lélek el tud menni úgy a Fénybe, hogy nem akar sem formát, sem fogalmakat visszahozni, hanem átfogó, többnyire kimondhatatlan ismereteket szerez, az viszont kegyetlenül emelő hatású lehet. A lény lassan így tud kimenni a mayából, így tud menni a végtelen Istenhez, akinél az igazságok igazsága van. Mivel az ember Istenre irányított lény, ezért vágyik az Istenre, de magában is beállíthat magának Istenképeket, amelyeknek semmi köze nincs ahhoz az Istenhez, aki valójában Ő. Meglepő lenne szembesülni a vallások által hirdetett istenkép és valóságos Isten közötti különbséggel. Milyen is a valóságos Isten? Pontosan ki állíthatja, hogy tudja? Amit lehet tapasztalni, ami a transzcendens élmények kapcsán elmondható – amit a teológia elég jól behatárolt –, forma nélküli, végtelen, mindent betöltő fény, mindent betöltő intelligencia, hatalom és béke. Ha magunkat teljesen feladjuk és a különállásunkat megszüntetjük, akkor tudunk belehatolni valamennyire, annyira, amennyire megszüntettük a különállásunkat. Addig csak rá irányuló magatartásaink vannak, egyéni maya elképzeléssel, egyéni csodákkal, egyéni Istenképekkel stb.

Elmélkedésben megkérdeztük, Jézus Krisztus mit mond erről, amilyen kép most összeállt nekem. Válasza: Így van. Mi azért láthatjuk ezt, mert az Ő befogadására kinyitottuk magunkat, fénylő oszlopokként szűrjük át a maya fátylát, időnként így fölébe is emelkedünk, de hogy ez végleges legyen, ehhez még sokat kell fejlődni, dolgozni. Mindenesetre szomorú volt nézni az embereket, ahogyan az illúzió fogságának fátylában vergődnek, ami eléggé sűrű, homályos.

Kérdés, van-e értelme ezek után imádkozni valakikért? Ha beleegyezik, igen, mert nem követünk el rajta erőszakot, és ő is jobban kifelé figyel Istenre. De ha nem akarja, akkor szinte meddő a dolog.

Végső kérdés, Isten bele akar-e nyúlni a mi maya világunkba? Úgy tűnik, Jézus Krisztus megszületésével, a próféták, a szentek küldésével, a kegyelem által igen. De ezt nekünk nyitottan, rá figyelve el kell fogadni, és hittel együtt kell Vele működni. Különben nem megy.

Varga Péterné/ Pável Márta, katolikus hittanár, az AQUILA h.r. vezetője, 40 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

Két könyve jelent meg (Akinék füle van a hallásra, az hallja meg, valamint A misztikus teológia alapjai) és egy Hazafelé címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a

www.aqp.hu oldalon, az AQUILA Magazinban és a Túllépés n.é. lapban, valamint a blogokon.

Szeibert Márton
HIT ÉS GNÓZIS

Volt szerencsém Pável Márta alábbi linken olvasható tanításához. <https://isten-az-egyetlen-remenyunk.eoldal.hu/cikkek/lelki-seg/hit-es-tudas---pavel-marta.html> Szeretném kiragadni ebből azt a részt, ami a hit és a tudás viszonyára vonatkozik.

„... Mindig arra törekedtem a tanítványaimnál, hogy a meglévő, vagy a nem meglévő hit, tudássá legyen. Nálunk ez működik, mert tudás az, hogy elmélkedésben lelki szemeiddel látod Istent, tudod kivel beszéltél, tudod, hogy mit mondott ... A hit egy kis ajtó a tudás felé. ... Mikor megkérdezed valakitől, hogy vagy az Istennel? Válasz sokszor: Hát hiszek valami erőben, kozmoszban, univerzumban... Az ilyen emberek egy szóval sem mondják, hogy tudom, hogy van Isten. Ebben a lepusztult, nihilista világban jobb az ő lelkének, ha elkeni az egészet, mint a sarat... Sajnos mi vándorúton lévő emberek tudunk rosszak lenni, de mivel Ő annyira más, olyan hatalmas, megértő szeretettel bír, válaszul nem dob el minket. Ő, ha elesettek vagyunk, vagy nyomorultak nem hagy magunkra, csak kérni kell Őt, a végtelenül jóságos Istent. Nem lehet, hogy ne támogasson minket. Itt kell bekapcsolódnunk a hitünknek, ami még nem tudás, de azt már hisszük, hogy Isten mindenkor ott van nekünk, a lelkünk Tőle származik. Ő akkor is odanyújtja a kezét, ha addig százszor is megtagadtad.”

Teljes mértékben egyezek a leírtakkal, mert a „hiszek ebben, hiszek abban” frázisok nagyon sok esetben egyfajta belső tudatlanságot rejtegetnek, meggyőződés nélküliséget, tehát lényegében mellébeszélés, míg ezzel ellentétben a „tudom ezt vagy azt” jellegű kijelentés, pl.: „tudom, hogy van Isten” egy határozottságot, valódi meggyőződést tükröz, legalábbis ma, a XXI. században.

A fenti gondolatok alapján szeretnék kicsit továbblépni, és filozófiai szempontból újra értelmezni, hogy mit is jelent a „megértés”. Ehhez először Edith Stein gondolatai lesznek a segítségemre. Majd ezek után Karl Rahner írását veszem alapul, hogy lássuk, a híres teológus számára mit jelentett a „hit” szó. Ezek alapján végül röviden összefoglalom a hit és a tudás kapcsolatát, legalábbis ami bennem kialakult az olvasottak kapcsán.

Edith Stein: Véges és örök lét, 2. § Lényegiség (εἶδος) és lényegi lét

Forrás:

http://real.mtak.hu/20543/1/Edith_Stein___Vees_es_orok_let_u_191619.723397.pdf

„... „Értelem” — λόγος — mit jelent ez a szó? Nem tudjuk megmondani és értelmezni, mivel minden kijelentésnek és magyarázatnak ez a végső alapja. Hogy a szavaknak értelmük van, minden beszédnek az alapja. Hogy az ember minden kérdéssel és bizonyítással egy végső, önmagában érthető alaphoz érkezik el, előfeltétele minden magyarázatnak és megokolásnak. A végső alap nem más, mint az önmagában és az önmagából megérthető értelem. Értelem és megértés összetartoznak. Az értelem az, ami megértetté válhat, a megértés pedig értelem-megragadás. A szellem legsajátabb léte abban nyilvánul meg, hogy megérti (intelligere) az érthetőt (intelligibile), és ez nevének — értelem (intellectus) — forrása lett. „Logikailag” vagy „racionálisan” eljárva az értelem „értelem-összefüggéseket” keres. A „ráció” (logikai eljárás) értelemről értelemre következtet, vagy értelemet értelemre vezet vissza. A legvégsőben, amely tovább nem vezethető le, vagy nem vezethető vissza, a megértés nyugalomra talál. ...”

Ebben az idézetben számomra elgondolkoztató az utolsó mondat. A matematikában a tovább vissza nem vezethető dolgok az alapfogalmak és az axiómák, amikre épül minden más fogalom-definíció és tétel. Edith Stein szerintem nem erről beszél, mert ezek a matematikai alappillérek nem adnak nyugalmat a megértés számára, hanem a matematikusok elkezdik kutatni, hogy biztosan jók-e az alappillérek, vagy mi lenne, ha inkább más pilléreket állítanának fel és egy másfajta matematikai axióma-rendszer építenének föl... Én azt mondom, hogy a megértés csak akkor talál nyugalomra, ha olyan alaphoz érkezik meg, ami nem ember által kinevezett alap, hanem ami túlmutat az emberi létsíkon és Istenben gyökerezik. Ez a nyugalom a szemlélődő mély imádságban megtapasztalható, ahol a lélek megéli a valóság tisztább és valódibb valóságát. Mivel ez lelki élmény, ezért sokkal valóságosabb, mint egy külső fizikai ingerek által

megélt élmény, hiszen az előbbi közvetlen tudás, az utóbbi pedig közvetett. Az emberi lény csak addig nevezhető „intelligensnek” – szerintem –, amíg képes erre a lelki szintű „megértésre”. E nélkül ugyanis valódi megértés nem létezik. Persze létezhet olyan jellegű aha-élmény, amikor az ember tudatába belehasít egy régi valóság-émlék, és ekkor kiabálhatjuk, hogy „Heuréka”, de minél inkább eltávolodunk a lelki életviteltől, annál ritkábbak és értéktelenebbek lesznek ezek a pillanatok is, így idővel a teljes emberi lét egy totál létbizonytalanságba kerülhet, ahol semmi sem biztos, nincsenek valódi tudások.

Ezek után térjünk rá arra, hogy Rahner A hit alapjai című munkájában hogyan igyekszik megragadni a hit fogalmát.

Karl Rahner: A hit alapjai, Bevezetés, 2. Előzetes tudományelméleti megfontolások:

„... A hit katolikus definíciója: „assensus super omnia firmus propter auctoritatem ipsius Dei revelantis (minden egyébnél szilárdabb bizonyosság magának a kinyilatkoztató Istennek a tekintélye alapján)” ... „Belátom, hogy ma már nem tudok végighaladni az egész, filozófiáknak és más tudományoknak óriási sokaságára támaszkodó és ezáltal erősen felaprózott teológián. De keresztény lévén tudom, hogy nem is kell bejárnom ezt az utat ahhoz, hogy átgondolhassam keresztény léthelyzetem igazolását. Figyelmemet a lehető legnagyobb gondossággal - tehát tudományossággal - a hit megalapozásának és természetesen a hit tartalmi értelmezésének arra az útjára összpontosítom, amely hitem elsődleges megalapozása céljából feleslegessé teszi a teológiai és az idevágó profán tudományok elszakításának másik útját, legalábbis egyelőre, a teológiai tanulmányok kezdetén, a teológiai problémák nagy részével kapcsolatban pedig egyszer s mindenkorra.

Newman bíboros szavával élve: van valamilyen „következtetési érzék”-ünk („illative sense”), mégpedig épp azokban a dolgokban, amelyek totális döntéseket tételeznek fel, a valószínűségek konvergenciája, egyfajta bizonyosság, becsülettel vállalható döntés ez, amely egyszerre megismerés és szabad tett is ez teszi lehetővé - paradox kifejezéssel - a jogos tudománytalanság tudományosságát ezekben a létkérdésekben. Van első reflexiós szint, melynek különböznie kell a mai értelemben vett tudományok reflexiós szintjétől, mert megköveteli az élet, az egzisztencia.” ...

A fenti definíció alapján a hit „minden egyébnél szilárdabb bizonyosság”. A hétköznapi használatban, a profán irodalomban a hit gyakran olyasmivel jelentéssel tűnik fel, mint „vélemény”: „én azt hiszem, hogy...” kifejezés ugyanazt jelenti, mint „nekem az a véleményem, hogy...”. Erre a mai szóhasználatra reflektált Pável Márta is a fenti írásában. Teológiai értelemben használva azonban – Rahner szerint – egy belső meggyőződést jelent

a hit. Rengeteg teológiai vita született már a hitnek és a tudásnak a szembeállításából, holott a hit szó ebben a teológiai értelmében egyáltalán nem összeütköztethető a tudás szóval. Ha én „tudom” azt, hogy tegnap este Budapesten nem esett az eső, mert egész este a kertben voltam és tapasztaltam, hogy nincs eső, akkor nekem az a belső meggyőződésemmé is vált, hogy nem volt eső (ettől persze még lehet, hogy volt eső, mert lehet, hogy elmebajom van, és igazából egész este önkívületben feküdtem egy kórházi ágyban). A hit szó keresztény értelemben olyan bizonyosság, ami „minden egyébnél szilárdabb”. Az, hogy tegnap esett-e az eső, arról elég határozott véleményem, sőt meggyőződésemmé lehet, de a „minden egyébnél szilárdabb” kategóriát nem töltheti be. Minden egyébnél szilárdabb csak az lehet, ami közvetlen (lelki) tudás. Az eső léte vagy nem léte egy nagyon hosszú közvetítő láncon érkezik el a tudatomig: közben becsaphatnak az érzékszerveim, az agyam, ami az elektromos jeleket felfogja és feldolgozza, majd az emlékezetem, hiszen az eső már tegnap volt. Az a tudás vagy meggyőződés, ami olyan eleven és megkérdőjelezhetetlen, hogy azt mondhatom róla, hogy minden egyébnél szilárdabb, az csak az lehet, ami közvetlenül és folyamatosan kapcsolatban van velem, amiről nem érzékszervek és az agyam útján szerzek tudomást, és ami nem ekkor volt vagy akkor, hanem ami folyamatosan élő és közvetlen valóság bennem. Ez a mindennél többe érő erő sugárzik Pável Mártának a fent hivatkozott írásában, az igazi „tudásban”, „gnózisban” és – Rahner fogalmával élve – a „hitben” is. De sajnos a hit szónak a jelentése devalválódott, így, ha a hit szó valódi és eredeti értelmére szeretnénk hangsúlyt fektetni, akkor ma már azt mondjuk például, hogy „élő hit”. Ha csak annyit mondunk, hogy „hiszek Istenben”, akkor az ma már csak annyit jelent, hogy „szerintem van Isten”. Teológiai értelemben azonban azt jelenti, hogy mindennél szilárdabb bizonyossággal tudom, hogy van Isten, mert folyamatosan élő kapcsolatban vagyok vele. Teológiai értelemben nem kellene azt mondanom, hogy „élő hittel vallom, hogy van Isten”, a devalválódott jelentés miatt mégis erre kényszerülünk, vagy egyszerűen a „tudás” szót használjuk.

Összegezve tehát a fenti írásokat azt mondhatom, hogy mindegy, hogy tudásnak vagy hitnek nevezem-e azt a „megragadott értelmet”, amiről Edith Stein is írt, akkor lesz ez valóban nyugalmat adó belső bizonyosság, ha közvetlen információforrást használok, azaz túllépve a saját lét-dimenzióinkat elmélkedésből, mély imából szerzem a tapasztalataimat. Hogy ezt hogyan kell csinálni, az nem tárgya ennek az írásnak, de talán a legfontosabb a bátorság, az alázat Isten felé, a türelem... ezekről érdemes inkább az ima mesterét tanulmányoznunk, Avilai Szent Terézt. És

igen, én TUDOM, hogy van Isten, mert amikor elmélyedek benne, akkor érzem a szeretetét, ami egyfajta legbelsőbb valóságélmény.

A cikk írója: Szeibert Márton, mechatronikai mérnök, az AQUILA Civil Közösség tagja, aki 13 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az AQUILA Magazinban és a Túllépésben olvashatóak

Pável Márta

EMBER MÍTOSZ és HAGYOMÁNY hatása alatt

Ráció és emóció, mind a kettő része az embernek, de nem biztos, hogy ugyanabban az arányban vannak jelen. Mindegyik egy-egy fajta embertípust hoz létre, aki úgy is fog reagálni a történésekre, az élete dolgaira.

Tanárként észrevételelem, a mai fiatalság lelkileg kiüresedett, talán túlságosan racionálisan vannak nevelve. Sokszor azt érzem, hogy nincsen bennük (vagy nagyon gyéren...) szociális érzék, valahogy kinevelődött..., a másikkal való törődés, a szeretet is hiányosan van jelen, a hálaérzetről nem is beszélve. Látom – talán a hitetlen, kiüresedett világ miatt tudat-talan védekezésül...–, hogy kicsit flegmán nyilatkoznak lelki dolgokról, vagy embertársaikról. Úgy vélik, hogy nem az ő dolguk..., minek foglalkozzanak vele. Bevallom, a fiatalokat faggatva nagyon furcsa válaszokat lehet kapni, s remélem, hogy ha benő a fejük lágya, másként vélekednek. Viszont nagy és aggasztó kérdés, merre fogja vezetni a fiatalságot ez a világ. Ez a mai kiüresedett, túlzott racionális világ, hogy kicsi koruktól többnyire 18 éven felüli, szadista filmekben nőnek fel, megtette a romboló hatását. Ha azt találom mondani nekik, hogy én többnyire csak 12 éven aluliaknak való filmet nézek meg, akkor sajnálkozva nevetnek rajtam. Nem hiszik, nem tudják, hogy mennyire mérgesíti, rongálja az ember lelkét ez is, mivel ők a filmekben gátlástalanságokat látnak, rettenetes erőszakot, gyilkosságokat, ravaszságot stb.

Meglátásom szerint káros a túlzott szentimentalizmus is, mégis kell valamiféle emocionális töltöttség. Egyensúly kellene az emberekbe. Sokkal több mítosz, spiritualitás kellene, kb. annyi, mint a száz évvel ezelőttiekben volt, mert valójában az ember nem csak racionális lény, az embernek nagyon is szüksége van a mítoszokra, a lelke attól is épülve nyitottabbá, szebbé válik. Az ember egy érzékeny és érzékenyíthető lény, kellenek a

hagyományok, a mítoszok², a mesék, mondák, együtt összeolvadva fejthetik ki a hatásukat. Ha valaki egy álomvilágban él, az is egy másik szélsőség, vagy babonásan, arról most nem beszélünk, mert az egy másik oldal, ezeket felejtjük el.

Normális szinten szeretni képes embereknek szükségük van a mítoszokra, a lélek gyökereire, az ősképekre, a szimbólumokra, a mesékre, a hagyományokra, őseikkel mi volt stb. A mai fiatalnak minden ilyenre szüksége lenne – de ma nem nagyon kapja meg –, ezt valahol úgy, mint egy szégyelleni való dolgot(?) kinevelték belőlük, nem tudom mivel, de az iskolarendszer el tudta ezt érni. Talán a materialista tanárokkal és a szabad szemlélettel.

A mitikus világban való élés, a mítoszok ismerete segítene elvonatkoztatni az embereket a nagyon kemény, anyagias világtól, amibe bele lehet pusztulni, mert az anyag mindig visszaveszi a magáét. Ha nem rendelkezne lélekkel az ember, akkor ez rendben lenne, de így végképpen nem. Alexis Carrelhez hasonlóan vallom, hogy vallás, hit, erkölcs és ima nélkül az ember szépen leépül, és lassan kihal. Ahogyan ma „működtetik” az embert, még azt a lehetőséget is elveszítheti, ami felemelhetné. A mai szörnyedelem helyett olyan nevelés kellene, ami a spiritualitást erősítené, amitől fokról fokra lehetne léptetni az emberi lényt a transzcendentális egzisztencia felé. Tudom, ma nem közismert – csak pár igényes embernél – a Nobel díjas orvos Alexis Carrel, aki kb. 80 éve ugyanezt hangsúlyozta. Őt kellene olvasgatni, pl. Az ismeretlen Embert. Elmét, lelket tápláló olvasmányokra lenne szükség, akik példaképeink is lehetnének, mint Ő. Ugyanakkor öröm, hogy több ilyen világító ember is létezik, csak rá kéne hangolódni a fiatalságot is.

Mítoszok, mesét, mondák, ősi élmények és történetek beiktatása, tehetségek felkutatása, népszerűsítése is sokat tehené az emberiség leépülése ellen. A tananyagban lágyíthatnánk a túlzott, már-már szinte embertelen racionalitást, ami félő, hogy szívtelenségbe és közömbösségbe csaphat át.

Gyerekeink nevelése, vagy leépítése

Hiába érvelek a rossz nevelés ellen, mégis be kell vallanom, mint gyakorló tanárnak vannak ellenérzéseim azzal kapcsolatban, hogy mennyire lehet valakit nevelni-növelni. Azt vélem, hogy attól függ, hogy ki milyen „fának” = embernek született, mit hozott magával, hogy egy hasonlattal éljek, akácfából nem fogunk mahagóni vagy diófát csinálni. Akárhogy is nevelik

² A FOGALMAK TISZTÁZÁSA. Wikipédia szerint MITOSZ: A **mítosz** (a [görög](#) μυθος=*müthosz* a. m. beszéd, elbeszélés, üzenet, párbeszéd szóból) eredeti értelmezésben [irodalomelméleti](#), [irodalom-](#) és [kultúrtörténeti](#) fogalom. A különféle emberi kultúrák és vallások a mítoszaikban magyarázzák meg a világ keletkezéséről és lényegéről, az emberi civilizáció gyökereiről szóló elképzeléseiket. Az [esztetológikus](#) vallási mítoszok szerint végül a jó ismét legyőzi a rosszat, mint a teremtéskor, és a [végítélet](#) után ismét megteremti a paradicsomi állapotot. Istenekről, félistenekről, természetfeletti képességekkel rendelkező hősökről szóló, valós és mesei elemeket tartalmazó történet.

ETHOSZ: Az **ethosz** (ejtsd: etosz vagy étosz) ritkábban, a választékos nyelvben használt szó, mely az [ógörög](#) nyelvből származik. Eredeti jelentése „szokásos hely, tartózkodási hely”. Mai jelentése: [erkölcs](#), erkölcsösség, erkölcsös magatartás. Magatartásminta, viselkedési mód.

az embert, lesznek nem megváltoztatható részek, tulajdonságok, tehetségek. Ezekkel fog meghalni is. Rossz szó, de egy alapanyag az ember is, aki lehet: fogékony, minőségi, befogadó stb. Sokfélék vagyunk így; van érzékeny, érzéketlen, okos vagy nehéz felfogású, emocionális és jó ember, vagy megátalkodott hidegfejű, önző. Nem sorolom tovább, hosszú a lista. Ha egy tanár „megkapja” a gyereket, akkor az alapanyag hozott, és az otthoni lét is sokat hozzátesz. Ha hagyják a tanárt nyesegetni a hozott alapanyagot, akkor tudja a megfelelőre alakítani fát, a vadhajtásokat levágni, a koronáját beigazítani, megfelelően gondozni a fa környékét stb., de csak ennyit tud tenni. Azt nem tehetné, amit ma tesznek, hogy a tehetségeket „egyenborotvával” leborotválják, és mindenkit egy normára akarnak ráhúzni, egyformává akarnak tenni. Nem ez az ember! Ha végig nézzük a szellemi nagyjainkat, szinte mindegyiknek problémája volt ezzel, és a nevelők nem veszik észre, hogy mi van a kezükben. De van, amikor a szülő dönt ugyanilyen rosszul.

Azt a kérdést is fel kéne tennünk, hogy a 21. században az emberi alapanyag összességében milyen. Persze nem biztos, hogy erre autentikusan válaszolni tudunk, mert lehet, hogy máskor is feltehattük volna ezt a kérdést, s akkor sem objektív a válaszuk. Azt gondolom mai szemmel, látván, hogy ha külön, szisztematikusan foglalkozunk a mi gyerekeinkkel, mire lesznek képesek, mit tudunk velük tenni, hogy ez a megdolgozott alapanyag legalábbis – amivel találkoztam – befogadó, nagyon jó és jól alakítható. Olyannyira, hogy még az iskolai neveltetés sem tud hathatós mértékben rontani rajtuk. Ha öntudatot nevelünk beléjük, kitárjuk a horizontot, és a legfontosabb, hogy idejében – születéssel – átalakítjuk a gyereket úgy, hogy transzcendens gondolkodású legyen, akkor velük csatát is nyerhetünk az emberiség felemelése tekintetében. Igaz, megfelelő szülők nélkül nem lenne ilyen kis csoda. Talán Őket látva nincs is elkeseredni valóm. A többi fiatalnál is meg kéne találni a megfelelő szintű nevelést, hogy a jövő emberisége olyan emberiség legyen, amelyet mondjuk Isten megálmodott nekünk.

Sajnos – csodát lehetne tenni, de – nagyon kevés gyerek jut be ilyen közösségbe, helyre. Mi őket a szüleikkel együtt neveltük, csak úgy tudjuk visszaidéztetni a transzcendens stílusú életet, gondolkodást. Magasszintű emberképzés folyik, de ismétlem, gyerekkoruktól fogva kell kezdeni, nem szabad hagyni, hogy veleszületett képességeik elhalványuljanak.

Ahol ezt nem teszik – és zömében nem is tudják, mit és hogyan tegyenek... – nagyon rossz a helyzet, ezt be kell látni. Nem azt mondom, hogy csak mesékre van szüksége egy gyermeknek, de arra igen, hogy gyerekkorában sokat és változatosan meséljenek neki, mert az a gyerek másképp lesz felnőtt, mint akinek nem meséltek. Nem muszáj kinyitni egy gyári mesés könyvet, lehet a fejükből is mesélni, ezt jobban is szeretik a gyerekek. Rá kell nyitni a gyerekeket a másik világra, mert nemcsak

anyagból állunk, hanem anyag és lélek együtt van. Az emberi létünk jellegéből is látszik, hogy a racionalitás önmagában nem áll meg, fenekestől fel fogja borítani az embereket. Ennek már nyoma van, sok ember depressziós különböző gyógyszerekhez nyúl, vagy pótszerekkel él. Az emberben egy ideális keverék hozhat harmóniát; a lágy emóció, egy kis misztikus hajlam, egészséges racionalitás. Egy normális emberi élethez, egy időtálló lelki fejlődéshez ezek szükségesek.

Mivel magam mélyen Istent hívó vagyok, vallom, a legnagyobb segítség az Éghez fordulás, mert aki nem tud az Égre nézni, nem tudja Istent kérni, nem tudja a lelkét odaadni, hanem csak ennek a mulandó anyagnak van helye az életében, az egyoldalúan megélve pusztulást fog eredményezni.

Az együtt élő emberekben, nemzetiségekben, országokban kialakul egyfajta, szokás, mítosz, ethosz, kultúra, ami azt is jelentheti, hogy ismerik az íratlan törvényeket, hogy illik, hogy szokták, mit és hogyan kell csinálni. Például, míg el nem silányulnak, egy igazi magyar ember vérében van, hogy előre kell köszönni, nem fog úgy öltözködni, mint pl.: Ázsiában stb. Viselkedése is „magyarosan” kellően visszafogott, nem átkozódik, nem beszél feleslegesen, ilyenek voltak a magyar parasztok, akik baj esetén sem jajveszékeltek hangosan, egyfajta méltósággal viselkedtek. Ők anno helyén tudták kezelni a dolgokat, míg egy bevándorló réteg egyáltalán nem tudja ezt az egész viselkedést, szokásrendet. Ők nem ehhez szoktak, hanem a sajátjukhoz – ami viszont nekünk idegen –, és amit ők változtatás, intelligencia nélkül ide akarnának hozni, és ránk akarnának kényszeríteni, akik még mindig itt élünk. Egy multikulturális társadalomban – most erre irányul a hatalmi törekvés –, egy idő után kiürülnek az emberek, mert nem alakul ki egy-egy közös szokásrend, mítoszvilág, ethosz, ezért jószerivel törvényekkel kell szabályozni a dolgok menetét. Ami viszont nem jó, nem is elegáns, mert a törvények betartatása nem belső jóérzésből, nem belénk nevelt ösiségből jönne, hanem valami preszszionálásból, amit nem mindig érez magának az ember. Így, ahol lehet, azt az emberek egy része meg is akarja szegni, ezért már itt felborul a társadalmi rend is. Ha nem alakultak ki közös szokások, gyökér nélkül pl. egy kisgyerek egy multikulturális társadalomba belecsöppen, ott évek múlva komoly bajok vannak, lásd USA. Ez az, ami nagyon jellemző hatás, sok céltalan, zavarodott, pótszereken élő egyén lézeng valahol a nihilben. Az igazi cél nem a lezüllés, hanem a spirituális felemelkedés, a magasrendű, egyre magasabb rendű ember kialakítása. Sajnos ettől egyre messzebb kerül a földi lakosság.

Prohászka Ottokár **Veszprémi lelkigyakorlatok**

„Sötét van... de az éjszakában előtte megy Krisztus, és világít neki, mintha mondaná: gyere, gyere, no gyere! – Én nem vagyok Istenes János, én istenes Ottokár, te istenes Anna stb. Sötét éjszakában nehéz beteget, emberroncsot, emberfájdalmat, emberkínt, embersorsot vivő valaki, kinek világításra van szüksége. Emberek ezzel a rommal, ezekkel a mélységekkel,

ezzel a földrengéses világgal a lelkünkben mi vagyunk.” Látni sok a zavarodott, céltalan személy itt, az ősi Európában is. Mítosz, ethosz, mese, monda stb. elhagyásával a lélek simogató derűje is eltűnik az Istenhittel együtt. S mi marad? Az emberiség életében egyfajta borulás lesz, ami pedig egy alap lett volna arra, hogy egy finomodó, spirituális emberré váljon. Prohászka Uo. Március 11. – I. beszéd *„Egy ifjú kolostorba vonult. Barátai azt hitték, hogy nem boldog s hívták, térjen vissza a világba. Ő azt mondta: nem mehetek, a kapuban három zsandár áll őrt. De hiszen nincs ott senki. Csak menjetek, és nézzétek meg jobban. S akkor meglátták, hogy a kapu fölé e három szó van írva: halál, ítélet, örökkévalóság.”*

Ki és mikor végzi jól az emberiség felemelését, teszi-e, akarja-e, ezek ma súlyos kérdések. Vallások próbálkoznak, nagyon sokféle módon teszik, de az eredményességüket illetőleg szkeptikus vagyok.

https://precedens.mandiner.hu/cikk/20210317_mitoszok_nelkul_bol-dogtalan_az_ember

³„A sámánok autoritása spirituális, pszichológiai tapasztalatból, vagyis személyes tapasztalatból fakad, míg a papok társadalmi funkcionáriusok, akik csupán közvetítő szerepet játszanak.”

Mi a legmeggyőzőbb; a közvetítő szereplők, a vallási képviselők, vagy életével példamutató, emberekkel együtt élő spirituális lény?

Hiába csapna át az emberiség a racionalitásba, ha nem iktatná ki Istent, akkor kialakulna egy másfajta, megtartó erő, de sajnos Isten is ki lett szép lassan iktatva. A lelkivezető csak arra kellene, megmutassa, hogy arra lehet menni, és utána földre kell állni. Az, hogy mi és mennyire működik, csak abból látszik, hogy abban a korban mennyire emelkedik vagy zuhan az emberiség globális szintje. Ma sajnos erősen zuhan, így mindenkinek hamut kellene szórni a fejére, és újra gondolni a tetteit.

Végezetül:

Egy mesével zárom, mert hiszem, ha akarja az ember, mindenre képes.

⁴*HOGYAN LEHET A VÍZEN SZÁRAZ LÁBBAL ÁTKELNI? A tanítvány hite a mester csodatévő erejében sziklaszilárd volt. Ha a gurunak csak nevét ejtette ki, már úgy tudott a vizeken járni, mint akár a szilárd talajon. Meghallotta ezt a guru, s azt gondolta: „Hogyan? Már pusztán nevem is csodát tesz? Milyen nagy és csodálatos lehetek akkor én magam!” Másnap maga is megkísérelte, hogy száraz lábbal átjusson a folyón. Közben így suttozott: „Én! Én! Én!” De alig érintette lába a vizet, elmerült és megfulladt. A hit csodát tesz – az önimádat halál.*

Varga Péterné/ Pável Márta, katolikus hittanár, az AQUILA h.r. vezetője, 40 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

³ Joseph Campbell - Bill Moyers: *A mítosz hatalma*. 2019. Budapest: Helikon Kiadó.

⁴ Idézetgyűjtemény Hamvas Béla gyűjtéséből – Őskor és Kelet 289

Két könyve jelent meg (Akinek füle van a hallásra, az hallja meg, valamint A misztikus teológia alapjai) és egy Hazafelé címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu oldalon, az AQUILA Magazinban és a Túllépés n.é. lapban, valamint a blogokon.

Marton Janka
TIÉD VAGYOK

„Tiéd vagyok,
Érted születtem,
Mit kívánsz tenni velem?”⁵

Istennek átadott élet tükröződése Avilai Szent Teréz

verseiben

Avilai Szent Teréznek több, mint 30 versét tartják ma számon, melyről hitelesen megállapítható, hogy ő írta őket, különböző szándékokkal: lelki élményeinek kifejezésére, nővéreinek ünnepek alkalmával vagy levélben elhelyezve lelki gyermekei épülésére. Nyelvezetük képies, szívhez szóló, közvetlen. Linda Su Gimes cikkében idézi⁶ Manila, Jaime L. kardinális gondolatait Avilai Szent Teréz verseiről: *Szent Teréz versei mindig beszélgetések Istennel. Számára Istennel beszélgetni olyan természetes volt, mint másnak az, hogy levegőt vesz. Nem tetszetős érveket állít fel bennük Isten létezésének bizonyítására, hanem verseivel kifejezi Isten valóságát azon az élményen keresztül, ahogy ő maga megtalálta Őt.*

Régebben olvasva a verseket az égre kiáltó lelket éreztem bennük, aki a föld nyomorúságából felkiált⁷, ám most újra olvasva őket, sokkal inkább az Istennek való teljes átadottság kifejezése ragadott meg, az a rendíthetetlenség, ahogy Szent Teréz eltántoríthatatlanul csak az Úrral egységben, az ő szolgálatában akar létezni, kérlelhetetlenül el nem térve az Úr akaratától, ki nem lépve a vele való életből. Ebből a szempontból szeretném a lentiekben kiemelni a versekből azokat a

⁵ <https://metropolita.hu/2010/10/avilai-szent-terez-versei/>

⁶ <https://owlcation.com/humanities/The-Mystical-Poetry-of-Saint-Teresa-of-vila>

⁷ https://www.aquilapart.hu/magazin/AQP_Magazin_2018-10.pdf

részleteket, melyek Szent Teréz Istennek teljesen átadott lelkületét mutatják, miközben Istenszeretetének hevével minket is erre ösztönözhet. Verseinek forrásáról ő maga vallja, hogy az Istennel való misztikus egye-

sülés tapasztalatából származnak. Önéletrajzában 16. fejezetében a belső imáról ír, az Isten szeretetében való elmerülésről s itt jegyzi meg, (mint oly sokszor, amikor ezzel a fordulattal él, „ismerem valakit”, bizonyára itt is magára gondol): „*Ismerem valakit, aki, bár nincs költői tehetsége, ilyenkor egész hirtelenében nagyon is tartalmas verseket írt, s azokban szépen kifejezte gyötrődését. Nem az értelmének voltak a művei; hanem, hogy annál jobban élvezhesse azt a dicső boldogságot, amely oly élvezetes gyötrelmet okozott neki, panaszkodott bennük róla Istenének. Azt szeretné ilyenkor, ha egész teste és lelke darabokra szakadna, hogy ily módon fejezze ki ezen édes kín fölött örömét.*”⁸ (A kép

Szt.Teréz cellája.)

Teréz a legnehezebbet teszi meg, amit az általában identitásához, egojához ragaszkodó emberi természet megtehet: felszámolja a szabad akaratát, mindent odaad, nem saját terveket sző, nem saját elhatározásokat, hanem az Úrra hallgat, Ő mit kér tőle, s azt válogatás nélkül megteszi. *Neked adtam életem* kezdetű⁹ verse az Istennek való átadottság egyik legteljesebb kifejeződése. Ennek valóságát ismerjük életéből, látjuk tetteiben, fáradhatatlan alapításaiban, ahogy sokszor szembe menve minden földi hatalommal, mindig végig vitte az Ura akaratát. Ebben a versben

⁸ Jézusról nevezett Szent Terézia összes művei, Önéletrajz, ford. Szent Teréziáról nevezett Ernő atya sarutlan kármelita, 1927. 16. fejezet

⁹ Avilai Szent Teréz: Verseik, A lélek kiáltásai Istenhez. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2006.13-15.o. *Neked adtam életem*, részlet

annak lehetünk tanúi, ahogy azt kutatja, mit akar tőle Jegyese, kérdi, hallgatja: „*Neked adtam életem, mi a terved énvelem?*” Felismeri, hogy az Úr vezette eddig is, s egyben rábízta a jövőjét: „*Tiéd vagyok: felnevel-tél,/Tiéd vagyok: megváltottál,/Tiéd: értem halva holtál,/Tiéd: hívni nem restelltél,/Tiéd: hiszen vártál, lestél,/Tiéd: fogtad két kezem./Mi a terved énvelem?*” Mennyiszer mondjuk el az életünkben a Miatyánk-ot, s benne azt, hogy „Legyen meg a te akaratod”, de hányszor kérdezzük meg Istentől, mit jelent ez nekünk, a mi saját életünkben, személyesen? Tud-e olyan erővel égni bennünk az Isten-szeretet, hogy a vágyódásaink Őreá mutassanak, bele simuljanak, hogy minden porcikánkkal azt érezzük meg, Ő mit akar, mit tenne bennünk? Mennyiszer kutatjuk, mivégre élünk, s ezt a kérdést valójában hányszor tesszük fel lényegileg, úgy, hogy a választ nem mi formáljuk meg a vágyainkkal, hanem arra hango-lódunk, amit az Úr vár tőlünk? Terézben megvolt ez a mérhetetlen, ma-gának semmit meg nem tartó, önmagát teljes mértékig átadó Isten-sze-retet: „*Itt vagyok szívem, vegyél fel,/adom magam két kezedbe,/íme szol-gád teste, lelke,/minden zsigerem s reményem;/megváltásom, Vőlegé-nyem,/Tiéd legyen mindenem!/Mi a terved énvelem?*” Olyan ez a vers, mint a jegyes szava, amikor kimondja az oltárnál az igent, holtomiglan, történjen bármi. Kimondani sem könnyű, hiszen nem tudjuk, mi vár még ránk, de Teréz valóban ezt is élte, bármi érte őt, Istent nem hagyta el. „*Adj életet, adj halált,/adj egészséget, adj betegséget,/dicső vagy dicste-len létet,/Hosszú békét, vad csatát!/kezed elvesz, avagy ad,/én csak azt mondom: legyen!/Mi a terved énvelem?*”

Milyen mérhetetlenül vágyik az ember az átadottságra, mely megnyilvá-nul szerelemben, barátságban, hivatásban – Teréz az embernek ezt a mély vágyát szólítja meg, s kéri, teremtmények s földi célok helyett irá-nyítsa ezt az Úrra. „*Földi szerelemhez/földi élet járja,/de más létet áhít,/kinek Ő a párja./Nélküled, nagy Isten,/élhetnék-e? Nem.*”¹⁰ Testvé-rének, Don Lorenzo de Cepeda-nak egy levélben, miután kifejtette taná-csait, küldi a következő sorokat: „*Most jut eszembe egy, amelyet mély imába merülve írtam, s amely, ha nem csalódom, több tetszést aratott. Nem tudom már, pontosan így hangzott-e, de hogy innét a távolból is mulattassam Önt, leírom: Ó, szépség, amely meghaladsz/ Minden szépséget,/Sebzés nélkül okozol fájdalmat/És fájdalom nélkül ölöd meg/ A te-remtményekhez való ragaszkodást./Te csokor, amely összekötsz/Két olyan különböző dolgot,/ Nem tudom, mért oldódsz fel,/ Mikor kötve erőt adsz/ Arra, hogy jónak tekintsük a bajt./ Összekötöd a létnélkülit/Azzal, ki az örök Lét,/ Megsemmisítés helyett tökéletesíted,/ S bár nincs benne szeretnivaló, szereted,/ S nagygyá teszed semmiségünket.*”¹¹

Számára valóságosabb a lélek élete az Úrban, mint a földi élet hétköz-napjai. „*Élek immár nélkülem,/s napjaim míg elperegnek,/meghalok, mert*

¹⁰ u.o.23. o. Bánat nélküled az élet, részlet

¹¹ Avilai Szent Teréz levelei, ford P. Szeghy Ernő OCD, Magyar Sarutlan rendtartomány, 2014. 160. levél

*nem halok meg./Élek immár kívülem, cseréve lelkem honát,/az Úrban élek tovább*¹² kezdetű versét olvasva, ha az eredeti spanyolt fordítjuk pontosan, megláthatjuk, hogy a lélek Istennel egyesült dimenzióban él: *Vivo sin vivir en mí – élek, anélkül, hogy magamban élnék; Vivo ya fuera de mí, después que muero de amor, porque vivo en el Señor: magamon kívül élek, miután meghaltam a szeretetben, mert az Úrban élek.* Az Istennel való egyesülés misztikus megélése nélkül ezek a szavak talán nem csengenek súlyosan, de akit az Úr közel vont magához, annak számára ez a pár mondat tökéletesen tükrözi azt az átbillenést, ami a földi életről a hangsúlyt az Istenben való életbe helyezi át. S mindezzel mit nyer meg? A legteljesebb boldogságot, minden nehézségek között. *„Boldog a szív, mely Istenért lángol,/ki minden gondolatát általjárja,/lemond érte a teremtet világról,/dicsre s öröme Benne rátalálva,/magát is hanyagolja mind-ahányszor,/csak Istenért tesz mindent. Őt vigyázza(…)”*¹³ Ezt a sort külön kiemelném: „minden gondolatát általjárja” – tehát Teréz odaadása nem egy egyszeri döntés, nem csak az idő egy pillanatában tett fogadalom, aminek a keretében éli az életét, hanem egy minden pillanatban jelen lévő valóság.

Nem is csak folyamatos párbeszéd ez az Úrral, hanem annál több: egybeolvadás. *„Magamat átadtam én,/cserét csinálunk mi ketten:/Szerelmem lett enyém/s én Szerelmemé lettem./Az édes vadász nyila/eltalált, s legott aláhullt/szerelmem karjaiba/lelkem, a bénult, az ájult,/s újjászülve megújult:/cserét csinálunk mi ketten:/Szerelmem lett enyém/s én Szerelmemé lettem./Nyílvesszejét rám kilötte/szerellemmel mérgezett/lelkem hódol Őelőtte/Teremtőmmel lettünk egyek:/nem akarok más szerelmet/Istené immár a lelkem/Szerelmem lett enyém/s én Szerelmemé lettem.”*¹⁴ Teremtőmmel lettünk egyek – írja, s érezzük, hogy a szeretet vagy szerelem, amiről ír, annak a földi értelemben vett érzelem csak halvány mása, csak megközelítő szimbóluma. *Cserét csináltunk mi ketten* – olyan élő kapcsolat ez, amiben a lélek nem csak egyszerűen hallgat Urára, hanem egyesül vele.

Ebbe a valóságos kapcsolatba és boldogságba próbálja bevonni nővéreit is Teréz: *„Ó, mily öröm, mily szerencse:/az Úr égi frigyre készül,/s titeket kér jegyeséül(…)”*¹⁵ Nem éri be kevesebbel, mint jegyességgel, ami teljes embert, teljes elkötelezettséget, visszavonhatatlan átadást kíván, ám cserébe a jegyes a Végtelent kapja: *„Ó, szerencsés pásztorlányka!/Elvette a Pásztor őt,/aki uralkodni jött!(…)Olyan férfi lesz a párja,/aki uralkodni jött./Kérdezd, mit adott cserébe, hogy elvigye falujába?/Szívét adta neki érte,/s nem kellett kérlelni őt”*¹⁶ Ugyanakkor jellemző Terézre, hogy nem

¹² Avilai Szent Teréz: Versek, A lélek kiáltásai Istenhez. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2006.13-15.o. neked adtam életem, részlet 11. o. Élek immár nélkülem, részlet

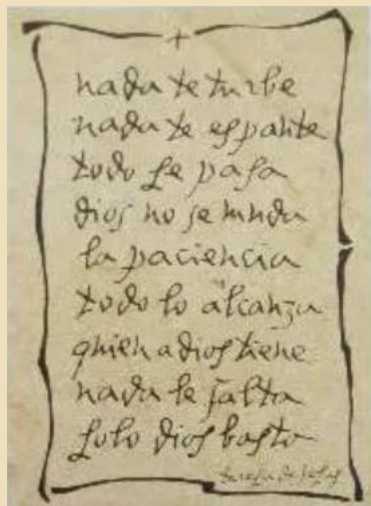
¹³ u.o. 21.o. Boldog a szív, mely Istenért lángol, részlet

¹⁴ u.o. 19.o Magamat átadtam én

¹⁵ u.o. 67. o. Ó, páratlan örömnép, részlet

¹⁶ u.o. 65. o. Ó, szerencsés pásztorlányka, részlet

burkolja rózsaszín ködbe ezt az elköteleződést, sőt hideg fejjel inti nővéreire a folyamatos éberségre: „Nővér, a fátyladat vedd fel,/s lebbentsd fel az éjnek fátylát,/nem kevesebb: az ég vár rád,/ne legyél hát figyelmetlen! (...) Legyen olaj a tartódban,/mit rendelt a kegyelet,/jó, ha folyvást ügyeled:/ha a lámpás végsőt lobban,/magadat kizárod onnan./Ki ne fogyjon, figyeld csendben,/ne legyél hát figyelmetlen.”¹⁷ Nem tagadja, hogy az út olykor nehéz lesz, de mint hadvezér, a győzelem ígéretével toborozza az Úrnak csapatát: „Ajánljuk fel mindahányan,/Krisztusunknak életünket (...) kövessük e zászlót bátran, jobb vezér Krisztusnál nincsen,/kakasszóra jó, ha keltek,/nincs béke a földön itt lenn.”

Ma talán legismertebb versét halála után találták meg a breviáriumbába feljegyezve, mely Alba de Tormesben volt nála halála előtti utolsó napjaiban.¹⁸ „Semmitől ne félj, semmi meg ne retentsen. Minden elmúlik. Egyedül Isten marad ugyanaz. A türelem mindent elér. Ha Isten a tiéd, semmi nem hiányzik: Isten egyedül elég!”¹⁹ A spanyol eredetiben, ahogy ebben a magyar fordításban is, ott a kettős jelentés: csakis Isten az, aki a léleknek elég, Ő képes egyedül betölteni és teljessé tenni a lelket, ami a végtelenre van hangolva s nem elégszik meg semmilyen végessel. Illetve Isten egyedül, tehát ön-

maga elég, nem kell mellé más is még a léleknek, hiány nélkül betölti azt Isten jelenléte. Így érthető, hogy el tud engedni minden mást, hiszen *quien a dios tiene, nada le falta* – aki Istennel bír, annak semmi sem hiányzik. Ennek a példáját adta életével is számunkra Avilai Szent Teréz, megmutatta, hogy ez megvalósítható, hitelesen élhető az élet minden viszontagságában, és versein keresztül is tanít minket arra, hogy ha átadjuk Istennek apró életünket: Ő a legteljesebb boldogságot, a hiány nélküli, Őbenne való teljes létet adja nekünk cserébe.

A cikk írója: Marton Janka, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténet tárgyban diplomázott Krisztus-ábrázolásokról. Eddig rövid írásai jelentek meg az AQUILA Magazinban és a Túllépésben. 25 éve az AQUILA közösség tagja.

¹⁷ u.o. 59. o. Nővér, a fátyladat vedd fel, részlet

¹⁸ The Complete Works of St Teresa of Avila, Volume 3, edited by E. Allison Perres, 2002, New York. p. 288.

¹⁹ <https://archiv.katolikus.hu/szentek/1015.html>

Impresszum

Kiadó: AQUILA Civil Társulat, 1222 Budapest, Zakariás József u. 3.

Felelős kiadó: Varga Péterné/Pável Márta,

Honlap: www.aqp.hu

E-mail: varga.marta@aqp.hu

Nemzetközi azonosítószám:

HU ISSN 2064-7700

Bankszámlaszám:

UNI-CREDIT bank

10918001-00000038-58540003

Fő- és felelős szerkesztő:

Varga Péterné/Pável Márta,

Főszerkesztő helyettes:

Szeibert Márton

Főmunkatársak, szerkesztők/lektorok:

Nagy Varga Katalin, lektor

Rizmayerné Márkus Edit, lektor, korrektor

Marton Janka, lektor, korrektor

Pável Ágnes lektor

Mészáros Gabriella, korrektor

Oroszi - Kuzmich Kinga, korrektor

Rizmayer Péter, lektor, korrektor